

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.053/2026/6. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. Bieber Ivóna ügyvéd (cím) által képviselt 'felperes neve' (cím) felperesnek – a dr. Görömbei Zoltán ügyvéd (cím) ügyvéd által képviselt Vármegyei Büntetés-végrehajtási Intézet (cím) alperessel szemben személyiségi jogok megsértése, sérelemdíj megfizetése iránt indított perében a Miskolci Törvényszék 13.P.20.954/2024/28. számú ítélete ellen az alperes 29. sorszámu és a felperes 30. sorszámu fellebbezései folytán meghozta a következó

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja és kötelezi az alperest, hogy 15 (tizenöt) napon belül fizessen meg a felperesnek 500 000 (ötszázezer) forint sérelemdíjat és annak 2022. január 18-tól a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű kamatát. Ezt meghaladóan az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 (tizenöt) napon belül fizessen meg a felperesnek 245 000 (kétszáznegyvenötezer) forint másodfokú perköltséget.

A másodfokú eljárásban meg nem fizetett 208 000 (kétszáznyolcezer) forint fellebbezési illeték az állam terhén marad.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás

[1] A másodfokú felülbírálat szempontjából releváns tényállás szerint a felperes testi fogyatékkal élő személy, a bal lába érszűkület miatt elvégzett amputáció következtében combtőből hiányzik, közlekedni csak járókeret segítségével tud, fogyatékosági támogatásban részesül. A felperes 2021. január 18-tól 2023. március 24-ig volt fogvatartott az alperesnél, ahol a földszinten, az E7, E11, E18 és E20 lakóhelyiségekben helyezték el, illetve az akkor 64 éves felperes 2023. január 24-től 2023. március 24-ig az emeleti 106-os egészségügyi zárkában volt fogva tartva.

[2] A földszinti zárkákban nincs se zuhanyzó, se WC, dohányozni sem lehet. A zárkák úgy helyezkednek el, hogy azok egy hosszú folyosón vannak egymás után, majd sorrendben a dohányzó helyiség, a WC és a fürdő. Az E18-as lakóhelyiségtől 20 méterre, az E20-as lakóhelyiségtől 15 méterre, az E11-es lakóhelyiségtől 14 méterre, az E10-es lakóhelyiségtől pedig 11 méter távolságra volt a WC. Az illemhely egy szokásos WC, kapaszkodó nélkül, azonban a felperes azt járókeret segítségével tudta használni. A zuhanyzót a felperes segítség nélkül is képes volt használni, abban volt kapaszkodó, nehézséget a többi fogvatartottnak okozott az, hogy a szűk helyiségbe, ha a járókeretet a zuhanyzó előtt hagyta a

felperes, nem tudtak bemenni. A felperes nem jelezte az alperes felé, hogy számára egy kis szék a zuhanyzás során segítséget jelentene, vagy kapaszkodóra lenne szüksége a WC-ben.

[3] A felperes erősen dohányzik, emiatt gyakran naponta 20-25 alkalommal is elment a dohányzó helyiségbe. Az emeleti 106-os egészségügyi zárkába retorzióként azért helyezte az alperes a felperest, mert a fogyatékosága okán a nem megfelelő elhelyezési körülmények miatt kérte másik büntetés-végrehajtási intézetbe történő átszállítását, annak konkrét egészségügyi indoka nem volt. A zárka nem dohányzó, ajtaja mindig zárva van. A felperes a zárkában tudott dohányozni. Egy héten egyszer ment le az emeletről a földszintre, a boltba vásárolni a lépcsőn járókerettel, segítség nélkül.

[4] A szabadlevegőn tartózkodásra szolgáló részleg és a zárkák közötti távolság a következő: az E/18-as zárkától 53,5 méter, az E/20-as zárkától 37,5 méter, az E/10 zárkától 37,5 méter, az E/11-es zárkától 32,5 méter, a 106-os zárkától 162 méter. A felperes az udvarra csak járókeret segítségével „csoszogva” tudott lassan kimenni, ahhoz segítséget nem kapott, amely számára fárasztó volt. Az udvaron nem volt ülőalkalmatosság, ahol a felperes meg tudott volna pihenni, ennek biztosítása érdekében azonban kérelmet nem terjesztett elő. A Covid-19 veszélyhelyzet idején kötelezték arra a felperest mintegy 2-2,5 héten keresztül, hogy minden egyes nap menjen ki erre az udvarra annak ellenére, hogy rendelkezésre állt egy, a zárkához közelebbi udvar is, a felperes azonban nem kérte, hogy a közelebbi udvarra mehessen.

[5] A felperes a sérelmei miatt panaszjogával nem élt, ugyanakkor 2024. május 28-án kártérítési igényt terjesztett elő az alperesnél, amelyet az alperes jogsértés és felróható magatartás hiányában elutasított a 30508/242-5/2024.ált. számú határozatával.

A kereset és az ellenkérelem

[6] A felperes keresetében kérte, hogy a törvényszék a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:51. § (1) bekezdésének a) pontja alapján állapítsa meg, hogy az alperes nem biztosította számára a mozgássérült (fogyatékos) állapotának megfelelő fogva tartási körülményeket és bánásmódot 2022. január 18. napjától 2023. március 24. napjáig terjedő időszakban, ezzel megsértette az emberi méltóságát, továbbá az abból fakadó személyiségi jogai közül a személyes szabadságát, a hátrányos megkülönböztetés tilalmát, illetve az egyenlő bánásmódhoz való jogát. Kérte a Ptk. 2:51. § (1) bekezdésének c) pontja alapján kötelezni az alperest, hogy magánlevélben kérjen bocsánatot tőle, valamint azt, hogy fizessen meg a Ptk. 2:52. § (1) bekezdése alapján 2 000 000 forint sérelemdíjat, és ezen összeg után 2022. január 18-tól a kifizetés napjáig járó törvényes mértékű késlelmi kamatot.

[7] Hivatkozott – többek között – Magyarország Alaptörvényének (a továbbiakban: Alaptörvény) II-IV. cikkeire, XV. cikkére, a Ptk. 2:42. § (2) bekezdésére, 2:43. § b) és c) pontjaira, a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény (a továbbiakban: Fot.) 27. §-ára. Felhívta a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 83. § (7) bekezdését, 118. § (3) bekezdését, 122. § a) és j) pontját, a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII.

19.) IM rendelet 131. § (1) bekezdését, 132. § (1) bekezdését, az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (a továbbiakban: Ebktv.) 7. § (1) bekezdését, 8. §-át, 4. § d) pontját, 10. § (2)-(3) bekezdéseit, a Fot. 7/A. § (1) bekezdését, 4. §-át, 5. § (1) bekezdését, a 2. § (2)-(4) bekezdéseit, illetve utalt bírósági határozatokra. Azt adta elő, hogy egy kiszolgáltatott, fogyatékkal élő személy, a jogsérelem a védett tulajdonságához kapcsolódik, az tartósan, több mint egy éven keresztül fennállt, a személyes szabadság megsértése tekintetében pedig két hónapon keresztül. A jogsértés súlyát emberséggel és odafigyeléssel minimalizálni lehetett volna.

[8] Az alperes az ellenkérelmében elsődlegesen és tartalma szerint az eljárás megszüntetését, másodlagosan a kereset elutasítását kérte. Az alaki védekezés körében kifejtette, hogy megítélése szerint a felperes által támasztott valamennyi igény az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti kártalanítás, amelyet a Bv. tv. 75/B. § (1) bekezdése nem tételesen és kimerítően, de felsorol. Jogszabályi előírás nincs arra vonatkozóan, hogy milyen messze kellene egy fogyatékos fogvatartottat a WC-től elhelyezni. A lakóhelyiségekben nincs kialakítva fürdő helyiség, a WC azonban megfelel azoknak az előírásoknak, amely alapján az épületet létesítették, az építési hatóság engedélyezte a használatba vételt. A 106-os zárka ajtaja az elkülönítési szabályok betartása érdekében folyamatosan zárt állapotban volt, erre a Bv. tv. 145. § (1) bekezdés h) pontja, 153. §-a lehetőséget biztosít a parancsnoknak. A felperes nem jelezte, hogy neki az nem megfelelő. A földszinti elhelyezés teljesen akadálymentes volt, így a felperes részt vehetett volna a sétán, ha akart volna.

Az elsőfokú bíróság ítélete

[9] Az elsőfokú bíróság a 2026. január 8-án meghozott 13.P.20.954/2024/28. számú ítéletében megállapította, hogy az alperes azzal a magatartásával, hogy nem biztosította a felperes számára a mozgássérült (fogyatékos) állapotának megfelelő fogvatartási körülményeket és bánásmódot a 2022. január 18-tól 2023. március 24-ig terjedő időszakban, melynek során a felperesnek járókerettel közlekedve kellett hosszabb utat megtennie az udvarra a szabadlevegőhöz jutás érdekében, valamint a zuhanyzó-, WC- és dohányzóhelyiségekhez, ezen túlmenően 2023. január 24. és 2023. március 24. között segítség nélkül, járókerettel lépcsőt kellett használnia azért, hogy vásárolni tudjon menni, megsértette a felperes emberi méltóságát; továbbá azzal a magatartásával, hogy 2023. január 24. és 2023. március 24. között a 106-os számú egészségügyi zárkába helyezte a felperest, megsértette a személyes szabadságát és az egyenlő bánásmód követelményét; azzal a magatartásával pedig, hogy nem biztosította a felperes számára a szabadlevegőn tartózkodáshoz- és az akadálymentes illemhelyhez való hozzáférés jogát, ugyancsak megsértette az egyenlő bánásmód követelményét. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül e jogsértésekért magánlevélben kérjen bocsánatot a felperestől. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Rögzítette, hogy a perben felmerült költségeiket a felek maguk viselik, továbbá azt, hogy a meg nem fizetett 120 000 forint illeték az állam terhéen marad.

[10] Az elsőfokú bíróság az ítélete indokolásában felhívta – többek között – az Ebktv. 19. § (1) bekezdését, 10. § (2)-(3) bekezdéseit, 4. § d) pontját, a Fot. 2. § (1) bekezdését, a Bv. tv. 122. § a) és j) pontját, a Ptk. 2:42. § (2) bekezdését, a 2:51. § (1) bekezdésének a) és c) pontját, valamint a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 240. § (1) bekezdését és úgy foglalt állást, hogy a felperes igénye nem az alapvető jogokat sértő elhelyezéssel függött össze, mert nem a Bv. tv. 75/B. §

(1) bekezdése szerinti fogva tartási körülményeket kifogásolta, hanem az általa előadott tények alapján azt, hogy az alperes az ő fogva tartása során megsértette a személyiségi jogait (emberi méltóság, személyes szabadság, egyenlő bánásmód) azért, mert fogyatékoságának megfelelő elhelyezési körülményeket nem biztosított a számára, ez pedig kívül esik az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények körén. A felperest nem terhelte az a kötelezettség, hogy a fogva tartásának időszaka alatt sérelemdíj iránti igényét az alperesnél előterjessze.

[11] Az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy a felperes eleget tett az Ebktv. 19. § (1) bekezdésében foglalt valószínűsítési kötelezettségének, mivel ahhoz elegendőnek találta annak a nem is vitatható tényét, hogy ő a Fot. 4. § a) pontja szerint fogyatékos. A felperes keresetével érintett körben az általa előadott történeti tényeket lényegében az alperes nem is vitatta. 'tanú neve' nem igazolta az alperes azon tényállítását, hogy a felperes szóban kérte volna a 106-os zárkába helyezését, ezért e körben az elsőfokú bíróság elfogadta a speciális bizonyítási szabályok okán azt, hogy a felperes megtorlásból került a 106-os zárkába azért, mert áthelyezési kérelmet juttatott el a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnokságához (a továbbiakban: BVOP).

[12] Az alperes döntött arról a felperes befogadását követően, hogy mely zárkában helyezi őt el. A földszinten a zuhanyzó, WC, dohányzóhelyiség melletti lakóhelyiségben, illetve a két hónap emeleti elhelyezés helyett továbbra is földszinten történő elhelyezéssel a felperest ért hátrányok jelentős része teljes mértékben kiküszöbölhetőek lettek volna. Az alperes számára a felperes fogyatékosága nyilvánvaló kellett, hogy legyen, ezért külön kérés nélkül is a számára legmegfelelőbb elhelyezést kellett volna biztosítania pozitív intézkedésként. A járókerettel történt hosszú „csoszogást” a mellékhelyiségekhez, a dohányzóhoz, a szabadlevegőre, az udvarra, a járókeretben való kapaszkodással történt WC használatot és a segítség nélküli lépcsőzést tekintette az elsőfokú bíróság olyan sérelmeknek, amelyekért az alperes felelősségét megállapította, és amelyek az Ebktv. és a Fot. alapelveinek, szabályainak sérelmét jelentették és egyben sértették a felperes emberi méltóságát.

[13] A felsorolt szolgáltatásokhoz a felperes csak rendkívüli erőfeszítések árán tudott hozzáférni. Megalázó volt az az állandó kiszolgáltatottság is, hogy a felperes zárkatársai vagy más fogvatartottak segítésére volt utalva. Mindez az Emberi Jogok Európai Egyezményének (Magyarországon kihirdette az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény és az ahhoz tartozó nyolc kiegészítő jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 1993. évi XXXI. törvény, a továbbiakban: EJEE) 3. cikkében foglalt kínzást, megalázó, embertelen büntetés abszolút tilalmát is sértette. Az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) gyakorlatát idézve az elsőfokú bíróság rámutatott arra, hogy a jogsértéshez az is elégséges, ha a sértett a saját szemében válik megalázottá akkor is, ha mások a megalázó intézkedést nem észlelik. Ha egy fogvatartott önállóan nem, csupán segítséggel tud a zárkájából kimenni, ha a fogvatartott társaira kell hagyatkoznia a személyes szükségletei és higiéniája biztosítása érdekében, az megalázó bánásmódot jelent (Engel kontra Magyarország ügy és Semikhvostov kontra Oroszország ügy). A felperes saját elmondása alapján ugyanakkor különösebb nehézség nélkül tudott zuhanyozni, tehát e körben nem volt megállapítható a jogsértés ténye.

[14] Az elsőfokú bíróság úgy foglalt állást, hogy az alperes megsértette a felperes személyes szabadsághoz fűződő jogát is. Mielőtt a felperest a betegszobába helyezték volna, a végrehajtási fokozatának megfelelő, fogházas körülmények között töltötte szabadságvesztését, ahol napközben a lakóhelyiségek között szabad volt az átjárás, a felperes szabadon mozoghatott és szabadon dönthetett arról, hogy mikor dohányzik. Az elkülönítés jogszabályban előírt rendelkezéseit megsértve azonban – bármiféle orvosi indok nélkül – az alperes a felperest egy nem dohányzó egészségügyi szobába helyezte, amelynek az ajtaja éjjel-nappal zárva volt, így a felperest elzárták attól a lehetőségtől, hogy a zárkából szabadon ki-be járjon. Az alperes megtorlásból helyezte a 106-os zárkába, az emeletre a felperest, megsértve ezzel a személyes szabadsághoz fűződő személyiségi jogát is [Ptk. 2:43. § b) pont], hiszen szigorúbb fokozatban hajtotta végre a felperes büntetését, mint ahogy azt a büntetőbíróság meghatározta.

[15] A Bv. tv., az Ebktv. és a Fot. rendelkezései alapján a felperesnek a fogva tartása teljes időtartama alatt joga volt egy olyan épületben történő elhelyezésre, amely egyenlő eséllyel hozzáférhető, amely a mozgási funkciókban sérült emberek számára megközelíthető, bejárható, vészhelyzetben biztonsággal elhagyható, az épületben a tárgyak, berendezések mindenki számára rendeltetésszerűen használhatók. Az alperes megsértette az esélyegyenlőség követelményét és a hátrányos megkülönböztetés tilalmát azzal, hogy a többi, testileg ép fogvatartottal azonos módon kezelte a felperest, és elmulasztotta megteremteni az akadálymentes és biztonságos épített környezetet.

[16] A hátrányos helyzetben levő személyek vonatkozásában nem elegendő annak biztosítása, hogy őket a többiekkel azonos jogok illessék meg, hanem olyan pozitív intézkedésekre van szükség, amelyek lehetővé teszik, hogy a helyzetükből fakadó hátrányaikat csökkenteni, illetve megszüntetni lehessen. Ezzel összefüggésben az Egyesült Nemzetek egyezménye a fogyatékossgal élő személyek jogairól (Magyarországon kihirdette a Fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvény, a továbbiakban: CRPD) az észszerű alkalmazkodás elmaradását hátrányos megkülönböztetésként nevesíti.

[17] Az alperes nem biztosította a felperes részére a szabadlevegőn tartózkodáshoz való jogot és az illemhelyhez való akadálymentes hozzáférést, ezáltal hátrányos megkülönböztetés érte az ép fogvatartottakkal szemben. Ezen túlmenően az alperes a felperest jogellenesen helyezte el a 106-os egészségügyi zárkába, mert annak konkrét egészségügyi indoka nem volt, azt a felperes nem is kérte, ezzel pedig megvalósította a jogellenes elkülönítés törvényi tényállását és az intézkedés egyben megtorlás is volt, hiszen a felperest ebbe a zárkába azért helyezte át az alperes, mert levelet írt a BVOP-nak.

[18] Az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy az a tény, hogy használatbavételi engedélyt kapott az épület, önmagában egyáltalán nem igazolja, hogy az egy fogyatékkal élő személy számára is „akadálymentesített”, hogy az egyenlő bánásmód követelménye biztosított. Az alperes csupán hangoztatta, hogy nem sértette a felperes jogait, hogy minden szolgáltatáshoz egészségügyi állapotára is tekintettel, vagy arra figyelemmel hozzáférhetett, de bizonyítani azt semmivel nem tudta.

[19] Összességében az elsőfokú bíróság az ítéletében azt állapította meg, hogy az alperes a fogva tartás során megsértette a felperes emberi méltóságát, személyes szabadságát

és az egyenlő bánásmód követelményét, a hátrányos megkülönböztetés tilalmát. A személyiségi jogsértés objektív szankciójaként indokoltnak tartotta a Ptk. 2:51. § (1) bekezdésének c) pontja alapján azt, hogy az alperes a jogsértés elkövetése miatt kérjen bocsánatot a felperestől, hiszen őt emberi méltóságában is megsértette, e szankció pedig alkalmas arra, hogy az a felperes számára elégtételt adjon, az alperes pedig tevékenyen is belássa a jogsértések tényét.

[20] A felperes és az alperes között a fogva tartás időszakára közigazgatási jellegű (és lényegét tekintve alá-fölérendeltségen alapuló) jogviszony jött létre [Bv. tv. 7. § (1) bekezdés]. A felperes sérelmeit az alperes nem vitásan a közhatalom gyakorlása során részben tevékenységével, részben mulasztásával okozta. E jogsértéseken alapuló sérelemdíj iránti igény érvényesítésének azonban a Ptk. 6:548. §-a szerinti további (speciális) anyagi jogi feltétele az, hogy a kár (nemvagyoni sérelem) rendes jogorvoslattal, továbbá közigazgatási perben nem volt elhárítható. A büntetés-végrehajtási jogviszonyban a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőség kimerítésének a Bv. tv. 21. § (1) bekezdése szerinti írásban előterjesztendő panasz minősül.

[21] A felperes nem hivatkozott arra, hogy nem volt tisztában a panasz (mint jogintézmény) mibenlétével. Nem merült fel adat arra, hogy a fogva tartása során – általános jelleggel és a perbeli sérelmekre is értve – a panasz gyakorlására ne lett volna lehetősége. A felperes által e körben előadott retorziótól való félelme nem volt igazolt. A felperes a panasz jogának pár napon belül elvárható gyakorlásával a töredékére (néhány napra) szoríthatta volna vissza a sérelmes helyzetet. Erre figyelemmel – a panasz előterjesztésének hiánya miatt – a sérelmezett körülmény elhárításához szükséges idő eltelte után bekövetkező hátrányok nem vehetők figyelembe, csak az addig felmerülő néhány napos korlátozás, ami a sérelemdíj alkalmazását azonban önmagában nem alapozza meg. A panasz – mint a jogsérelem elhárítására alkalmas jogorvoslati eszköz – igénybevételének elmaradása nem csupán azzal jár, hogy (anyagi jogi feltételként) kizárja a rendes jogorvoslattal elhárítható sérelem miatti igényérvényesítést, de azzal is, hogy a személyiségi jogsértést – annak megvalósulása esetén is – relativizálja, azt a súlyától megfoszthatja. Ez a törvényszék megítélése szerint azt is jelentette, hogy maga a felperes sem élte meg jelentős hátránnyal a sérelmei túlnyomó részét. Erre tekintettel a sérelemdíj iránti keresetet az elsőfokú bíróság elutasította.

A fellebbezések és a fellebbezési ellenkérelmek

[22] Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben mindkét fél terjesztett elő fellebbezést.

[23] Az alperes a fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és a Pp. 379. §-a alapján az eljárás megszüntetését, másodlagosan az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását kérte. Fenntartotta azon álláspontját, miszerint jelen ügyben a felperes által támasztott vélt sérelmek az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti eljárás hatálya alá tartoznak és ezen eljárás szabályai szerint kellett volna eljárni. Ha egy fogvatartottnak az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt van sérelme, akkor azt csak a Bv. tv. 75/B-75/S. §-ok által szabályozott eljárás szerint érvényesítheti. A bírói mérlegelésnek azt kellett volna elsődlegesen eldöntenie, hogy a felperesi kifogások az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények közé tartoznak-e és ha igen, akkor a keresetlevél visszautasításának vagy az eljárás megszüntetésének lett volna helye.

[24] A felperes a saját nyilatkozata szerint is egy tanyán él, ahol néha kap segítséget. Ennek fényében az, hogy 11-20 méter távolságot kell megtennie – és azt is döntően azért, hogy az általa választott dohányzási szokásnak eleget tegyen – az alperes szerint nem érte el azt a szintet, ami a felperes emberi méltóságához fűződő jogát sértette volna. Hangsúlyozta, hogy az épület az elsőfokú eljárás során csatolt okiratok alapján megfelelt minden hatósági előírásnak, így a WC is megfelelt a mozgáskorlátozott előírásoknak. Megalapozatlan az elsőfokú ítélet azon megállapítása, hogy bárki (így különösen a többi fogvatartott) segítségére rá lett volna utalva a felperes, ezt az alperes vitatta, az állítását pedig a felperesnek kellett volna igazolnia. Az alperesi álláspont szerint az elsőfokú bíróság azon megállapítása, hogy a felperes nem tudott a szabadlevegőn tartózkodni, szintén nem fedi a valóságot, ugyanis a felperes csak akkor nem ment az udvarra, amikor nem akart. A földszinti elhelyezés során a sétaudvar nem helyezhető át vagy hozható közelebb, mivel az egy védett és fix terület. Ha a felperes igényelte volna a sétát, akkor megkapott volna ehhez minden segítséget. Csak az nem megy sétára, aki kifejezetten úgy nyilatkozik, hogy nem kíván azon részt venni. Ugyanez vonatkozik az emeleti elhelyezésre.

[25] Az alperes visszautasította, hogy megtorlásból helyezte volna el a felperest az emeleti zárkában, mivel a becsatolt okiratok egyértelműen igazolták, hogy semmiféle utasítás nem érkezett az országos parancsnokság részéről és amennyiben valóban megtorlást akart volna alkalmazni, akkor nem az egészségügyi zárkába helyezte volna el a felperest.

[26] Az alperes szerint a felperes számára biztosítva volt, hogy olyan épületben került elhelyezésre, ahol a mozgáskorlátozottak által is minden megközelíthető, bejárható, vészhelyzetben biztonsággal elhagyható, minden tárgy és berendezés rendeltetésszerűen használható volt, így további pozitív intézkedésre nem volt szükség.

[27] A felperes a fellebbezésében kérte az elsőfokú ítéletet megváltoztatását és a keresetével egyezően az alperes sérelemdíj és késedelmi kamat megfizetésére is kötelezését. Azt adta elő, hogy a Bv. tv, a Fot, az Ebktv. és a CRPD rendelkezéseire is figyelemmel az alperesnek pozitív intézkedési kötelezettsége volt attól a pillanattól kezdve, hogy tudomása lett a felperes fogyatékoságáról, azaz a befogadása napjától. Részletesen hivatkozott a Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.429/2023/7. szám alatt hozott és BDT2024. 4778. számon közzétett ítéletére, amelyet a Kúria Pfv.IV.20.527/2024/4. számú döntésével hatályában fenntartott. A pozitív intézkedési kötelezettség elmaradása sérelemdíj megfizetésére való kötelezést kell, hogy vonjon maga után, ennek hiányában ugyanis a pozitív intézkedési kötelezettséget előíró rendelkezések lex imperfectaként meddőek maradnak és a gyakorlatban nem szolgálják a fogyatékosággal élők inkluzivitását.

[28] A jogintézmény céljával ellentétes, ha a sérelem elismerése körében ugyan nem követeljük meg a fogvatartottaktól a panaszjog gyakorlását az alperes pozitív intézkedési kötelezettségére tekintettel, de az alperesi kötelezettségszegést csak akkor szankcionáljuk szubjektív jogkövetkezésménnyel, ha a felperes gyakorolja a panaszjogát.

[29] A felperes szerint az elsőfokú ítélet téves és okszerűtlen jogi következtetéseket vont le a helyesen megállapított tényekből, mivel a BDT2025. 4927 számú döntés értelmében a panaszjog gyakorlásának hiánya csak akkor és annyiban zárja ki a kártérítési vagy sérelemdíj iránti igény érvényesítését, ha a panasz (objektíve) alkalmas a nemvagyoni sérelem

elhárítására, a jog gyakorlása pedig a fogvatartottól (szubjektíve) is elvárható, tehát ha a sérelmet szenvedettet a panasz igénybevételének elmaradása kapcsán mulasztás terheli. Álláspontja szerint a panasz részben nem is lett volna alkalmas a sérelmes helyzet orvoslására, részben pedig elvárhatóság hiányában nem terheli mulasztás, azaz hiányzik a szükséges szubjektív elem.

[30] Megjegyezte, hogy az átszállítási kérelemből az alperes tudomással bírt arról, hogy sérelmezte a séta körülményeit, mégsem változott semmi az ott tartózkodása alatt. Az átszállítási kérelem pedig nem oldotta meg napokon belül a problémát. Az alperes nyilatkozatai alapján hiábavaló lett volna panaszt előterjesztenie, mert egyrészt nem helyezték volna másik zárkába, másrészt az alperes álláspontja szerint sincs olyan zárka, amely megfelelt volna a speciális igényeinek (mozgássérült, erős dohányos fogházas fogvatartott).

[31] A felperes kiemelte, hogy a panasz előterjesztése nem volt tőle elvárható, hiszen maga az elsőfokú ítélet támasztja alá, hogy a retorziótól való féelme abszolút megalapozott volt. A retorzió tartalma szerint személyi szabadság megsértése volt (fogházasként fegyházas zárkába való áthelyezés, amely a nap 24 órájában zárva van, míg a fogházas zárkát csak éjszakára zárják), így e körben különösen érthetetlen a panaszjog kimerítésének az elvárása.

[32] A jogsértés súlya és a felróhatóság foka körében arra hivatkozott a felperes – eseti döntéseket idézve –, hogy a megállapított retorzió az Ebktv. szerinti definícióból adódóan szükségképpen egy rosszindulatú és megtorló jellegű cselekmény. Nem mulasztás, nem gondatlanság, nem semleges értékítélet, hanem kifejezetten szándékos hátrány okozása, mégpedig a lehető legsúlyosabb okból: egy védendő jellemző miatt, a fogházas fokozat nyújtotta (maradék) szabadságtól való totális megfosztás miatt, mert fogyatékkal él és kérni merészelte az állapotának megfelelő elhelyezési körülményeket. A jogsértés súlyát minimális emberséggel és odafigyeléssel bizonyosan csökkenteni vagy annak időtartamát rövidíteni lehetett volna, és a pozitív intézkedési kötelezettségéből adódóan mindez az alperest terheli attól függetlenül, hogy élt-e a panasz jogával.

[33] Az alperes fellebbezési ellenkérelmében a fellebbezésében foglaltakat fenntartva kérte a felperes fellebbezésének az „elutasítását”. Álláspontja szerint az nem nyert és nem is nyerhetett igazolást, hogy bármilyen intézkedést megtorlásból alkalmazott volna. Az elsőfokú bíróság ítélete magatartás tanúsítására is kötelezte, így nem lehet azt állítani, hogy semmiféle „szankció” nem került vele szemben alkalmazásra.

[34] A felperes a fellebbezési ellenkérelmében kérte az elsőfokú ítélet alperesi fellebbezéssel érintett rendelkezéseinek a helybenhagyását. Fenntartotta, hogy keresete nem függött össze a börtön zsúfoltságával és a zárkák fizikai állapotával, azt kifejezetten a személyéhez kapcsolódó, őt, mint fogyatékkal élő személyt sújtó elhelyezési körülményekre és bánásmódra, azaz hátrányos megkülönböztetésére alapozta, ezért az igénye nem tartozott kártalanítási eljárás hatálya alá. Amennyiben mégis lett volna helye a Bv. tv. 75/B. § (1) bekezdése szerint kártalanítási eljárásnak, úgy akkor is választhatott volna, hogy sérelemdíj iránt érvényesít igényt, vagy kártalanítást követel.

[35] Az alperes fellebbezésével szemben nincs jelentősége annak, hogy „egy tanyán él”. A dohányzási szokásait maga választhatta meg, amelyhez az alperesnek alkalmazkodnia

kellett. A dohányzás legális, a jogszabályok által biztosított joggal élt, amikor dohányozni ment – így az alperes nem hivatkozhat kimentési okként arra, hogy az ő életmódját helyteleníteni. Minden reintegrációs tiszt számára nyilvánvaló volt, hogy erős dohányos, mégsem intézkedtek ennek megfelelően a dohányzásra kijelölt helyiséghez közeli zárkában történő elhelyezés iránt.

[36] A személyzettől semmilyen segítséget nem kapott mozgáskorlátozottságára tekintettel, és helytálló az az ítéleti megállapítás is, hogy állandó kiszolgáltatottságot érzett, amikor a fogvatartott társait nem merte, nem szerette volna akadályozni, feltartani például a haladásban, amikor az udvarra vagy zuhanyozni mentek.

[37] Utalt a Kúria Pfv.21.288/2012/3. számú határozatának elvi tartalmára, miszerint nem vagyoni kártérítésre alapot adó személyiségi jogi jogsértés valósul meg, ha a szabadság korlátozása nem a megállapított végrehajtási fokozatnak megfelelő fogva tartással, hanem annál súlyosabb fokozat szerint történik.

[38] Az alperesnek kellett volna a kimentés körében bizonyítania azt, hogy miért éppen akkor helyezték át az intézetben belül fogházas végrehajtási fokozatból fegyház körülmények közé egy végstádiumú beteg mellé, amikor zárkatársa segítségével ki tudta juttatni átszállítási kérelmét a BVOP-nak.

Az ítéltábla döntése és jogi indokai

[39] Az alperes fellebbezését az ítéltábla megalapozatlannak találta, a felperes fellebbezése részben, a következők miatt alapos:

[40] Az ítéltábla mindenekelőtt utal a Pp. 353. §-ára, amely kimondja, hogy a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság határozatát a fellebbezést érdemben elbíráló határozatában is kijavíthatja. Ezzel összefüggésben a Pp. 352. § (1) bekezdése értelmében, ha a határozat névcsere, hibás névírás, szám- vagy számítási hibát, illetve más hasonló elírást tartalmaz, a bíróság azt kérelemre vagy hivatalból bármikor kijavíthatja. Az ítéltábla a peradatok, valamint az elsőfokú ítélet indokolása alapján kétely nélkül megállapította, hogy az elsőfokú ítélet [2] bekezdése elírás folytán helytelenül tartalmazza azt, hogy a felperes 2021. január 18-tól volt az alperesnél fogvatartott, mivel a helyes dátum 2022. január 18., ezért azt hivatalból kijavította és ekként bírálta felül.

[41] Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a fellebbezési kérelmek és a fellebbezési ellenkérelmek tartalmi korlátai között bírálta felül a Pp. 370. § (1) bekezdése alapján figyelemmel arra, hogy annak hatályon kívül helyezésére okot nem észlelt és eltérő anyagi pervezetést sem tartott indokoltnak.

[42] Az alperes elsődleges fellebbezési kérelme alapján az ítéltábla az eljárásjogi felülbírálat keretében rámutat arra, hogy a Bv. tv. 75/B. §-ában rögzített szabály értelmében a kártalanítás csak akkor jár, ha a fogva tartás során a jogszabályban előírt élettér nem volt biztosítva és ez sérelmet idézett elő. Helytállóan döntött arról az elsőfokú bíróság, hogy a kereset nem függött össze a büntetés-végrehajtási intézet zsúfoltságával és a zárkák fizikai állapotával, mivel azt a felperes kifejezetten a személyéhez kapcsolódó, őt, mint fogyatékkal

élő személyt sújtó elhelyezési körülményekre és bánásmódra alapította. Azt sérelmezte, hogy az alperes a fogva tartása során megsértette a személyiségi jogait azért, mert a fogyatékoságának megfelelő elhelyezési körülményeket nem biztosított a számára és ezzel hátrányosan megkülönböztette, ezért az igénye nem tartozott kártalanítási eljárás tárgyi hatálya alá. Az alperesnek az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére és az eljárás megszüntetésére irányuló elsődleges fellebbezési kérelme ezért megalapozatlan volt.

[43] Az anyagi jogi felülbírálat körében az ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a peradatok alapján az ítéletében a tényállást helyesen határozta meg és a releváns anyagi jogi rendelkezéseket megfelelően és pontosan azonosította és helytállóan döntött arról, hogy a felperes fogva tartása során az alperes megsértette az emberi méltóságát, a személyes szabadságát és az egyenlő bánásmódhoz való jogát. A perbeli bizonyítási eljárást a felek indítványainak keretei között a kellő terjedelemben lefolytatta, a bizonyítás eredményét a Pp. 279. § (1) bekezdése szerint a jogalap és az objektív szankciók tekintetében helyesen mérlegelte, a felek tényállításainak, a bizonyítékoknak, valamint az egyéb peradatoknak a szabad felhasználásával [Pp. 263. § (1) bekezdés] és egybevetésével érdemben is helyesen határozott a felperes személyiségi jogai megsértésének a megállapításáról és mindezekért az alperes magánlevélben történő bocsánatkérésre kötelezéséről, mindezzel az ítéltábla maradéktalanul egyetértett, ezért annak indokaira – azok szükségtelen megismétlését elkerülve – csupán visszautal a Pp. 386. § (4) bekezdésére figyelemmel.

[44] Az anyagi jogi felülbírálat körében az alperes a fellebbezésében részben az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást támadta, nem jelölte meg ugyanakkor megsértett jogszabályhelyként a Pp. 279. §-át. A Pp. 371. § (1) bekezdés b) és d) pontjai értelmében a fellebbezésben fel kell tüntetni határozott kérelmet arra, hogy az elsőfokú ítélet kifogásolt rendelkezését vagy részét a másodfokú bíróság mennyiben és milyen okból változtassa meg, vagy helyezze hatályon kívül, továbbá meg kell jelölni azt az anyagi, illetve eljárási jogszabálysértést, amelyre a fellebbező a fellebbezését alapítja, kivéve, ha a felülbírálati jogkör gyakorlásának nem feltétele a jogszabálysértés.

[45] A jogi képviselővel eljáró, tehát a Pp. koncepciója szerint professzionális pervitelt folytató, ezáltal az alapul szolgáló tények mellett a védekezésével összefüggő anyagi jogi rendelkezéseket, illetve a kapcsolódó eljárási szabályokat is szükségképpen ismerő alperes a fellebbezését tartalmilag arra alapította, hogy az elsőfokú bíróság a perbeli bizonyítás eredményét helytelenül értékelte, és ebből következően a tényállást helytelenül állapította meg. Rámutat arra az ítéltábla, hogy az alperes jogszabálysértésként a bizonyítékok mérlegelésére irányadó jogszabályhely, a Pp. 279. §-ában rögzített rendelkezések megsértésére a fellebbezésében nem hivatkozott, ezért a másodfokú bíróság felülbírálati jogköre a Pp. 370. § (1) bekezdése értelmében nem terjedhetett ki arra, hogy azt vizsgálja, követett-e el az elsőfokú bíróság a bizonyítékok mérlegelése során olyan hibát, amely az anyagi jogi felülbírálat körében alapot adhatna az ítélet megváltoztatására (Pécsi Ítéltábla Gf.IV.40.007/2019/8. számú ítélet, megjelent: BDT2019. 4084., Debreceni Ítéltábla Pf.II.20.419/2025/6. számú ítélet). Mindettől függetlenül azonban kiemeli azt az ítéltábla, hogy a Pp. 279. §-a értelmében a bíróság a meggyőződése szerint mérlegelheti a bizonyítás eredményét, annak korlátja lényegében a Pp. 369. § (3) bekezdés a) pontja alapján az okszerűtlenség, amely tulajdonképpen logikai hibát jelent, ez azonban az elsőfokú bíróság ítéletének az alperes fellebbezését érintő része tekintetében nem volt megállapítható.

[46] Az alperes alaptalanul sérelmezte a megtorlás bizonyítatlanságát. E körben kiemeli azt az ítéltábla, hogy a felperes az Ebktv. 19. § (1) bekezdésében foglaltakat valószínűsítette. Ezzel összefüggésben rámutat arra az ítéltábla, hogy az Ebktv. 10. § (3) bekezdésében meghatározott megtorlás megállapításához nem is kell szükségszerűen a jogsérelmet szenvedettnek valamely, a törvényben nevesített védendő tulajdonsággal rendelkeznie, bár a perbeli esteben a felperes nyilvánvalóan azt is valószínűsítette. Erre tekintettel pedig a kimentés körében [Ebktv. 19. § (2) bekezdés a) pont] kellett volna az alperesnek azt bizonyítania, hogy a felperes által valószínűsített körülmények nem álltak fenn. Másképpen megfogalmazva azt, hogy a mozgáskorlátozott, járókerettel közlekedő felperesnek az emeleti 106-os zárkába történő áthelyezése nem megtorló intézkedés volt. Ezt azonban a peradatok alapján az alperes nem tudta igazolni, 'tanú neve' tanú vallomása az alperes ezzel összefüggésben előadott védekezését nem támasztotta alá, ezért az alperes az egyenlő bánásmód megsértésével összefüggésben nem tudta magát eredményesen kimenteni.

[47] Az egyenlő bánásmód megsértésének vizsgálata során – az alperes érvelésével szemben – nem a felperes korábbi életvitele, hanem a büntetés-végrehajtási intézetben fogvatartott más személyekhez viszonyított helyzete az összehasonlítás alapja, a vizsgált diszkrimináció szempontjából ez az alanyi kör minősült komparatornak. Erre tekintettel nincs jelentősége annak, hogy a büntetés letöltését megelőzően a felperes milyen korlátok között élt (lásd ebben az értelemben Kúria Pfv.IV.20.527/2024/4. számú ítélet). A perbeli tényállás mellett tehát nem a felperes fogva tartás előtti és alatti életmódját, hanem a fogva tartással érintett egészséges és fogyatékos személyek helyzetét kellett összehasonlítani.

[48] Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy az alperesnek a felperest az általa a befogadás napjától nyilvánvalóan ismert, az Ebktv. 8. § g) pontja szerinti védett tulajdonsága, fogyatékosága alapján pozitív intézkedéssel kellett volna segítenie, annak elmaradása, tehát a többi fogvatartottal azonos feltételek és követelmények előírása, biztosítása közvetett hátrányos megkülönböztetést valósított meg. A felperest fogyatékosága alapján eltérő bánásmódban kellett volna az alperesnek részesítenie, amelyet a fogyatékoságából eredő különböző tevékenységek – WC, zuhanyzó használata, udvarra kijutás lehetősége, dohányzó és lépcső használata – megkönnyítésével, a járókerettel való nehezített közlekedés segítségével lehetett volna elérni. Az alperes a per során nem tett arra vonatkozóan nyilatkozatot, hogy a felperessel szemben bármilyen pozitív intézkedést tett volna, így az egyenlő bánásmód követelményének a megsértését helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság.

[49] A felperes a fellebbezésében helytállóan hivatkozott arra, hogy a Bv. tv. 21. § (1) bekezdésében rögzített panaszjog gyakorlásának, mint a Ptk. 6:548. §-a szerinti speciális anyagi jogi feltételnek (rendes jogorvoslat kimerítésének) az elvárása jelen jogvitában nem irányadó. A CRPD 2. cikkében, 5. cikk 3. bekezdésében és 14. cikk 2. bekezdésében megfogalmazott észszerű alkalmazkodás a hátrányos megkülönböztetés tilalmára vonatkozó, haladéktalanul alkalmazandó kötelezettség elengedhetetlen eleme a fogyatékosággal összefüggésében. Az alperes érvelésével szemben emeli ki azt az ítéltábla, hogy az észszerű alkalmazkodásra vonatkozó kötelezettségek eltérnek az akadálymentesítési kötelezettségektől. Mindkettőnek az akadálymentesség garantálása a célja, ám míg az akadálymentesség általános tervezés vagy támogató technológiák útján való biztosítása előzetes kötelezettség (például az alperes épületeinek használatbavételi engedélyében

meghatározottak szerint), az észszerű alkalmazkodás biztosítására vonatkozó kötelezettség ettől eltérően utólagos. A perbeli tényállás mellett ez azt jelenti, hogy a felperes, mint fogyatékossgal élő személy vonatkozásában az észszerű alkalmazkodás kötelezettsége a befogadásától terhelte az alperest, onnantól, hogy a felperes hozzáfért a nem akadálymentes helyzetekhez, környezethez, illetve onnantól, hogy fogvatartottként a jogait (szabadlevegőn tartózkodás, dohányzás, tisztálkodás) gyakorolni kívánta.

[50] Az előzőeket támasztja alá az EJEB vonatkozó ítélkezési gyakorlata (amelyet az elsőfokú bíróság részben már helytállóan felhívott), mely szerint, ha a hatóságok fogyatékossgal élő személy fogva tartása mellett döntenek, akkor különleges gondosságot kell tanúsítaniuk annak érdekében, hogy olyan körülményeket biztosítsanak, amelyek megfelelnek a személy fogyatékossgából eredő egyéni szükségleteinek (lásd ebben az értelemben Jasinskis kontra Lettország ügy 45744/08., Price kontra Egyesült Királyság ügy 33394/96., H. Z. kontra Magyarország ügy 28973/11.). Az EJEE egyes rendelkezései tekintetében az EJEB által kimunkált kritériumok és összegző megállapítások a magyar bíróságok eljárása során is irányadók, az alapjogokat érintő jogvitákban olyan iránymutatást jelentenek, amelyre a nemzeti jogalkalmazónak az eljárása során figyelemmel kell lennie [lásd ebben az értelemben Kúria Mfv.I.10.397/2018/7. számú közbenső ítélet, megjelent: BH2020. 48.; Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdés, a nemzetközi szerződésekkel kapcsolatos eljárásról szóló 2005. évi L. törvény 13. § (1) bekezdés].

[51] Az alperes nyilvánvalóan tudott arról, hogy a felperes fogyatékossgal élő személy, járókeret és segítség nélkül közlekedni nem tud, önellátása korlátozott, ezért tisztában kellett lennie ennek köztudomású következményeivel is, konkrétan azzal, hogy a fogva tartása során nem lesz képes ön maga önálló ellátására, tehát segítségre fog szorulni. Pontosan ezt a segítséget kellett volna az alperesnek pozitív intézkedésekkel, külön panasz nélkül is biztosítani a felperesnek, hiszen egyrészt a fogyatékkal élő fogvatartottakra vonatkozó speciális jogszabályi rendelkezések, másrészt pedig a szabadságvesztés végrehajtására vonatkozó általános szabályok is erre kötelezték őt (lásd ebben az értelemben Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.429/2023/7. számú ítélet).

[52] Helytállóan rögzítette azt az elsőfokú bíróság, hogy a Bv. tv. 122. § j) pontja tartalmaz a fogyatékkal élő fogvatartottakra vonatkozó speciális szabályt, amely kimondja, hogy a felperes – fogyatékkal élőként – a rá vonatkozó szabályok szerint sajátos védelemre jogosult. Az alperes tehát köteles lett volna biztosítani a felperes részére egyenlő esélyű hozzáférést az általa nyújtott közszolgáltatásokhoz [Fot. 7/A. § (1) bekezdése].

[53] Az előzőek alapján rámutat arra az ítélőtábla, hogy az alperes a fogyatékkal élő fogvatartottakra vonatkozó speciális szabályok és a szabadságvesztés végrehajtására vonatkozó általános szabályok által előírt pozitív intézkedési kötelezettségét külön panasz nélkül is köteles lett volna teljesíteni tekintettel arra, hogy a kimerítően részletezett jogszabályok egyértelműen őt kötelezik a feltétlen segítségnyújtásra, a pozitív intézkedés megtételére, az észszerű alkalmazkodás követelményének a teljesítésére. Az ön maga ellátásra önállóan nem teljes körűen képes, fogyatékkal élő felperes vonatkozásában tehát nem volt elvárható, hogy panaszt emeljen amiatt, hogy az alperes semmibe vette a segítségnyújtási kötelezettségét. Az alperes a per során nem állította, így nem is bizonyította, hogy segítséget nyújtott volna a felperesnek a mozgáskorlátozottságából adódó köztudomású hátrányok kiküszöbölése érdekében. A peradatok alapján éppen az állapítható meg, hogy a felperes

elhelyezése nem volt megfelelő, az alperes alkalmazottai pedig nem voltak felkészülve a mozgásában korlátozott felperes segítségére.

[54] Az alperes tehát a külön panasz nélkül is fennálló segítségnyújtási kötelezettségének megszegésével teljes mértékben kiszolgáltatott helyzetbe hozta a felperest, aki esetlegesen a többi fogvatartott jóindulatától is függött, mindez pedig nyilvánvalóan sértette az emberi méltósághoz fűződő jogot, a fegyház fokozatban retorzióként, megtorlasként eltöltött két hónap a személyes szabadságát és mindezek megvalósították az egyenlő bánásmód sérelmét is, ezért a felperes jogszerűen követelt sérelemdíjat is.

[55] A Ptk. 2:52. § (3) bekezdése kimondja, hogy a sérelemdíj mértékét a bíróság az eset körülményeire – különösen a jogsértés súlyára, ismétlődő jellegére, a felróhatóság mértékére, a jogsértésnek a sértettre és környezetére gyakorolt hatására – tekintettel, egy összegben határozza meg.

[56] A sérelemdíj elégtételi, kompenzációs és magánjogi büntetés funkciót is betölt. A sérelemdíj alkalmazásakor meg kell őrizni a polgári jogi szankciós rendszer keretein belül a sérelemdíj funkcióinak az egyensúlyát. A sérelemdíj az emberi személyiség értékminőségének kompenzálása, amely akkor állapítható meg, hogy ha a személyiséget jellemző helyzet a korábbihoz képest hátrányosan megváltozik. A személy hátrányos megkülönböztetése, a személyes szabadság megsértése, összességében az emberi méltóság, mint alapvető személyiségi jog megsértése esetén bármely sérelem megvalósulása megalapozza a sérelemdíj iránti igényt, a sérelem súlya az összecszerúságban nyer értékelést. A sérelemdíj összege mindig az eset összes körülményének vizsgálatával, a jogsértéssel közvetlenül okozott hátrány mibenlétének figyelembevételével és a Ptk. 2:52. § (3) bekezdésében meghatározott szempontok mérlegelése alapján határozható meg (Kúria Mfv.X.10.179/2020/9. számú ítélet).

[57] Az elsőfokú bíróságtól eltérően az ítéltábla azt állapította meg, hogy az alperes mulasztása, a fogyatékkal élő felperes speciális helyzetének teljes figyelmen kívül hagyása és az elsőfokú bíróság által is felhívottak szerint a CRPD, a Fot., a Bv. tv. és az Ebktv. által elvárt észszerű alkalmazkodás, pozitív intézkedés hiánya miatt a felperest érte olyan immateriális hátrány, amely sérelemdíj alkalmazását indokolja, az nem minősíthető bagatell követelésnek.

[58] Az előzőek alapján az ítéltábla a Pp. 279. § (1) és (3) bekezdéseiben biztosított mérlegelési jogkörében az eset összes körülményének figyelembevételével, a felmerült hátrányokkal összefüggésben a felperes részére 500 000 forint sérelemdíj megfizetésére kötelezte az alperest. A felperes fogyatékosága és az ezzel összefüggő kiszolgáltatott helyzete 431 napot érintett, ezért az ítéltábla a jogsértés súlyára, a felperest ért hátrányok és az alperes felróhatóságának a mértékére figyelemmel a sérelemdíj összegét a keresettől eltérően határozta meg, tekintettel a jogsértés bekövetkezésének idején fennállt ár- és értékviszonyokra is. Figyelemmel volt a mértéktartás és az arányosság követelményére, illetve arra, hogy ezen összeg felel meg az ítélkezési gyakorlatnak, amely az összehasonlításra alkalmas ügyekben kialakult (például Debreceni Ítéltábla Pf.I.20.429/2023/7. számú ítélet).

[59] A másodfokú döntés alapján az elsőfokú pernyertességi-pervesztességi arány megváltozott, a felperes teljes egészében pernyertesnek tekintendő a Pp. 83. § (3) bekezdésére figyelemmel, mivel az ítéltábla a követelt összegnél kevesebb sérelemdíjat ítelt ugyan meg, de a keresettel érvényesített követelés összege nem volt nyilvánvalóan eltúlzott. Az elsőfokú eljárás tekintetében a pernyertes felperes összecsúszva megjelölt, a Pp. rendelkezéseinek megfelelő perköltség igényt nem számított fel, ezért annak viseléséről az ítéltábla a Pp. 81. § (1) bekezdése és 82. § (3) bekezdése alapján nem rendelkezett.

[60] Minderre tekintettel az ítéltábla az elsőfokú ítéletet a felperes fellebbezésével érintett részében a Pp. 383. § (2) bekezdés második fordulata alapján részben megváltoztatta és az alperest kötelezte 500 000 forint sérelemdíj megfizetésére. Az alperes az eljárás során a felperes által a Ptk. 6:48. § (1) bekezdése alapján érvényesített kamatfizetés kezdő időpontját és a kamat mértékét sem vitatta, ezért azt az ítéltábla a keresettel egyezően határozta meg. A marasztalási összeg megfizetésére az alperes a Pp. 344. § (1) bekezdésében rögzített 15 napos teljesítési határidővel köteles. Ezt meghaladóan az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

Záró rész

[61] Az alperes fellebbezése nem vezetett eredményre, ezért maga viseli a másodfokú eljárásban felmerült költségét és köteles megfizetni a másodfokon is pernyertes felperes perköltségét a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján.

[62] Másodfokú perköltségként merült fel a pernyertes felperes oldalán az őt képviselő ügyvéd felszámított [Pp. 81. § (1) bekezdés] díja, melyet az ítéltábla a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi és kamarai jogtanácsosi költségről szóló 17/2024. (XII. 9.) IM rendelet 2. § (1) bekezdés a) pontja és a csatolt megbízási szerződés kivonat alapján határozott meg összesen 245 000 forintban.

[63] A fellebbezési illeték alapját, a pertárgyértéket a másodfokú eljárásban az ítéltábla a felperes fellebbezése tekintetében az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. § (1) bekezdése szerint 2 000 000 forintban, míg az alperes fellebbezése vonatkozásában az Itv. 39. § (3) bekezdés c) pontja alapján 600 000 forintban állapította meg. Erre tekintettel a másodfokú eljárás illetékének a mértékét az ítéltábla az Itv. 46. § (1) bekezdése szerint 160 000 forintban, illetve 48 000 forintban határozta meg.

[64] A másodfokú eljárásban is pervesztés alperes az Itv. 5. § (1) bekezdés c) pontja értelmében személyes illetékmentes, ezért a feleket az Itv. 62. § (1) bekezdés f) pontja szerint megillető tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán előzetesen meg nem fizetett összesen 208 000 forint illeték a Pp. 102. § (6) bekezdése értelmében az állam terhén marad.

[65] A másodfokú perköltség megfizetésére vonatkozó teljesítési határidő a Pp. 344. § (1) bekezdésén alapul.

[66] Az ítéltábla a fellebbezést a Pp. 376. § (1) bekezdés a) pontja értelmében tárgyaláson bírálta el.

[67] Ez ellen az ítélet ellen a fellebbezés lehetőségét – megengedő szabály hiányában – a Pp. 365. § (2) bekezdése zárja ki.

Debrecen, 2026. április 23.

Dr. Pribula László s.k. a tanács elnöke, Dr. Rózsavölgyi Bálint s.k. előadó bíró, Dr. Ambrus Zoltán s.k. bíró